

Natur
Karen Blixens Boulevard 7, 8220 Brabrand

Grønne områder
Aarhus Kommune
Karen Blixens Boulevard 7
8220 Brabrand
Att Andy Tomes

6. maj 2025
Side 1 af 18

Tilladelse til at omlægge rørlagt del af Norringholm Grøft – matr.nr. 7000cy, 11b, 12ay og 12h Viby By,

Vandløbsmyndigheden, Aarhus Kommune, meddeler hermed lovliggørende tilladelse til at omlægge Norringholm grøft. En ca. 260 m rørlagt strækning på matr.nr. 7000cy og 11b Viby By, Viby er i august-september 2024 akut blevet omlagt/flyttet til matr.nr. 7000cy, 11b, 12ay og 12h Viby By, Viby som en ca. 325 m rørlagt strækning.

Tilladelsen meddeles i medfør af § 17 i bekendtgørelse af lov om vandløb¹ og § 3 i bekendtgørelse om vandløbsregulering- og restaurering m.v.² s

Formålet med omlægningen af den rørlagte Norringholm Grøft var at udskifte og samtidig omlægge det rørlagte vandløb uden om kolonihaveforeningen på matr.nr. 11b Viby By, Viby, så overfladevand fra bl.a. Århus Syd Motorvejen, Damtoften og Norringholmsvej ikke længere skal afledes via kolonihaveforeningen. Samtidig er Norringholm Grøft blevet koblet af kolonihaveforeningernes pumpestationen. Norringholm Grøft afvander nu udelukkende ved gravitation.

Godkendelsen offentliggøres på www.aarhus.dk den 6. maj 2025.
Klagefristen udløber den 3. juni 2025.

Tilladelsen gives på følgende vilkår:

1. Projektet må ikke påvirke afvandingen af opstrøms arealer.
2. Ansøger er ansvarlig for at udbedre eventuelle skader og opstuvninger opstået som følge af anlægsarbejdet.
3. Projektet må ikke medføre erosion eller udvaskning af jord/sand til vandløb og sø.
4. Hvis der i forbindelse med anlægsarbejdet konstateres ukendte dræn, skal deres afvanding sikres, og Aarhus Kommune skal orienteres om ændringer i eventuelle dræn.
5. Vedligeholdelsen af vandløbet påhviler fortsat bredejerne.

Teknik og Miljø
By og Natur
Aarhus Kommune

Natur
Karen Blixens Boulevard 7
8220 Brabrand

Direkte telefon: 21 47 46 97

Sag: GEO-2024-201648
Dokumentnummer:
12939057

Sagsbehandler:
Sune Mikkelsen
KS: LHB

¹ LBK. Nr. 1217 af 25/11/2019 af lov om vandløb

² BEK. nr. 834 af 27/06/2016 om vandløbsregulering og -restaurering m.v.

6. Der må ikke plantes eller bygges nærmere end 2 m fra det omlagte vandløb, så der ikke er risiko for, at den beskadiges eller tilstopper.

Ansøger er ansvarlig for at sikre, at projektet gennemføres som beskrevet og at ovenstående vilkår overholdes.

Beskrivelse af projektet

6. maj 2025
Side 2 af 18

Aarhus Kommune, Grønne Områder har søgt om tilladelse til at omlægge en ca. 260 m rørlagt strækning af Norringholm Grøft (kort 1 og 2). Ledningen krydser en kolonihaveforening. Den gamle ledning var i meget ringe stand, og fungerede ikke længere. Ledningen kunne ikke lede drænvand fra oplandet, vejvand fra Aarhus Syd Motorvejen samt fra kommuneveje Damtoften og Norringholmsvej til Brabrand Sø. Der blev i vinteren 2023 og foråret 2024 pumpet med flere mobile pumpestationer hver med kapacitet på 100-200 l/sek., for at forhindre oversvømmelse af omkring 100 kolonihaver og tilkørselsveje. På denne baggrund opstod et akut behov for at sikre de afvandingsmæssige forhold i Norringholm Grøft, og kommunen besluttede at omlægge ledningen når de terrænnære grundvandsforhold tillod gravearbejdet. Ledningen blev omlagt i august/september 2024.

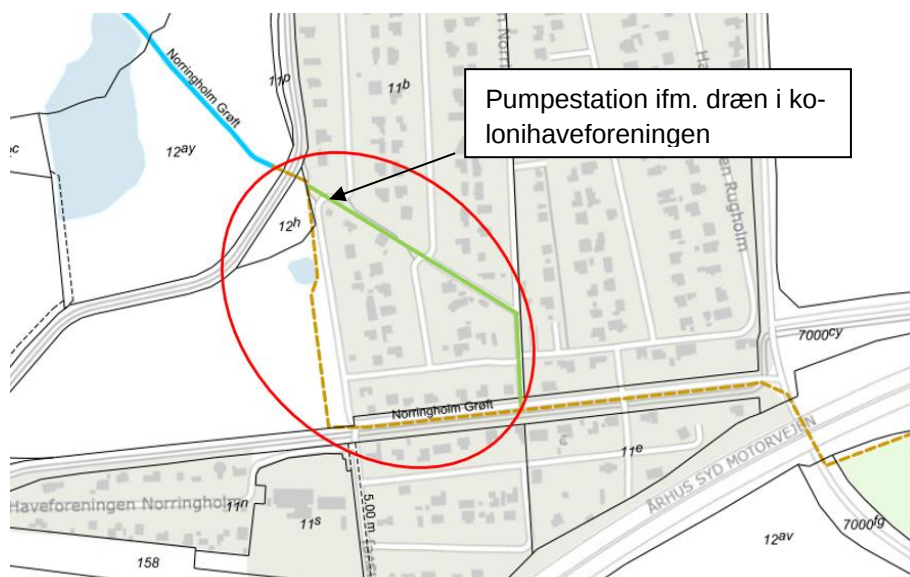

Kort 1. Projektområde øst for Brabrand Sø.

Den omlagte strækning var tidligere anlagt som en ca. 260 m lang Ø 400 mm cement ledning. Den nye ledning er anlagt som en ca. 325 m lang Ø 500 mm tæt cementledning med muffer. Den nye 325 m strækning har kun 0,05 m forskel i ind- og udløb, svarende til et fald på 0,15 ‰. Bundkoten for udløbet placeres i kote 0,60 (DVR90). Normalvandstanden i Brabrand Sø står ved udløbet til Århus Å i kote 0,60. Ved forhøjet vandstand i Brabrand Sø vil vandet stuve op i den omlagte ledning. Af denne grund er to afvandingsbrønde ved gang- og cykelstien langs Norringholmsvej, i forbindelse med omlægningen blevet koblet af Norringholm Grøft.

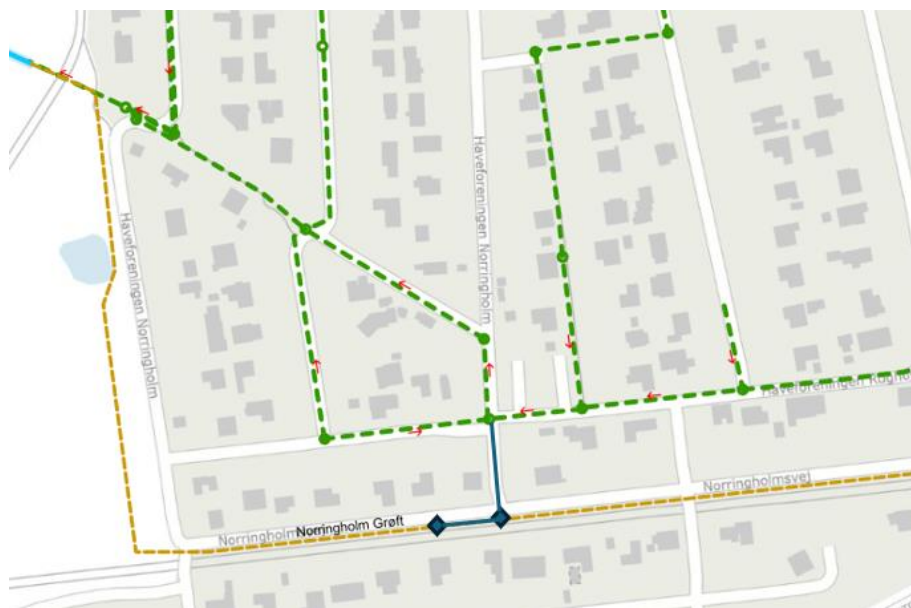

6. maj 2025
Side 3 af 18

Kort 2. Matrikelkort. Omlagt strækning (rød markering). Grøn linje viser tidligere forløb. Brun linje viser rørlagt Norringholm Grøft efter omlægning. Pil viser den omtrentlige placering af kolonihaveforeningernes pumpestation.

Brøndene er via en ledning koblet på drænet i kolonihaveforeningerne (Kort 3). Dette er en fastholdelse af de tidligere forhold, hvor afvandingen af gang- og cykelsti skete til Norringholm Grøft og via kolonihaveforeningerne og pumpestation løb til åben Norringholm Grøft og Brabrand Sø. Tilkoblingen af vejvand til drænet kræver derfor ikke særskilt tilladelse.

Kort 3. Kort viser registrerede vandløb (brun stiple) og dræn (grøn stiple). To blå markeringer og linje viser den omtrentlige placering af vejbrønde og vejvandsledning der leder vejvand til kolonihaveforeningernes dræningssystem.

Projektområdet er beliggende ved den østlige ende af Brabrand Sø mellem Brabrand og Viby i området Rugholm. Projektet berører udelukkende arealer ejet af Aarhus Kommune. I forbindelse med omlægningen af vandløbet bliver der ikke ændret på kvaliteten eller mængden af vand der afledes til Brabrand Sø. Der afledes drænvand og vejvand fra Vejdirektoratets regnvandsbassin M61-173-820 ved Aarhus Syd Motorvejen samt vand fra kommunevej Damtoften.

6. maj 2025
Side 4 af 18

Økonomi og tidsplan

Omlægningen af rørlagt Norringholm Grøft er blevet udført i august/september 2024. Aarhus Kommune afholdt alle udgifter til omlægningen.

Vandområdeplaner

Vandløbsmyndigheden skal vurdere om projektet er i overensstemmelse med eventuelle vandområdeplaner, som berøres af projektet, herunder om projektet er en hindring for målopfyldelse i vandområderne.

Norringholm Grøft

Norringholm Grøft er ikke målsat i Genbesøg 2024 af Vandområdeplanerne 2021-2027.

Brabrand Sø

Brabrand Sø har i Genbesøg 2024 af Vandområdeplanerne 2021-2027 en målsætning om god samlet økologisk tilstand og god kemisk tilstand.

Den samlede økologiske tilstand er dårlig, baseret på en dårlig økologisk tilstand for parametrene planteplankton og fisk. Den økologiske tilstand for planter er ringe, mens den økologiske tilstand for bunddyr er ukendt.

Den kemiske tilstand er ikke-god, baseret på parametrene kvælstofindhold, fosforindhold, nationalt specifikke stoffer samt vandets klarhed (bilag 2).

Århus Å

Norringholm Grøft løber via Brabrand Sø og Århus Å til Århus Bugt. Århus Å har i vandområdeplanerne en målsætning om godt økologisk potentiale. Den samlede økologiske tilstand for Århus Å er ukendt, da vandløbets kemiske tilstand samt tilstanden for de økologiske parametre fisk, smådyr, vandplanter og bundsiddende alger er ukendte. Århus Å er et stærkt modificeret vandløb (bilag 2).

Da den kemiske tilstand og de økologiske parametre er ukendte for Århus Å nedstrøms Brabrand Sø, bliver projektets påvirkning vurderet ud fra/ift. at alle økologiske og kemiske parametre har en ringe tilstand.

Vurdering i forhold til målopfyldelse

Det vurderes, at en omlægning af Norringholm Grøft ikke vil kunne påvirke den kemiske eller økologiske tilstand for parametrene fisk, smådyr, vandplanter eller bundsiddende alger i Brabrand Sø og Århus Å. Det vurderes samtidig at projektet ikke vil kunne påvirke den kemiske tilstand i Brabrand Sø og Århus Å. Der lægges særligt vægt på at omlægningen foregår på land og at omlægningen ikke ændrer på mængden eller kvaliteten af vandet der løber til Brabrand Sø og Århus Å.

6. maj 2025
Side 5 af 18

Beskyttet natur

Kommunen skal vurdere, om projektet er i overensstemmelse med bestemmelserne i naturbeskyttelsesloven, herunder om projektet medfører ændringer i tilstanden af natur, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Beskyttede vandløb

Vandløbet Norringholm Grøft er på projektstrækningen ikke beskyttet mod ændringer af naturtilstanden efter naturbeskyttelseslovens § 3. Den åbne del af Norringholm Grøft nedstrøms projektstrækningen er beskyttet. Projektet vurderes ikke at medføre tilstandsændringer i vandløbet da projektet ikke berører den åbne del af Norringholm Grøft. Det er derfor ikke nødvendigt at dispensere fra bestemmelsen.

Andre beskyttede naturarealer

De nederste/nordligste ca. 6 meter ledning frem til åben grøft er placeret i engen ved Brabrand Sø. Engen er beskyttet mod tilstandsændringer efter naturbeskyttelseslovens §3. Strækningen benyttes af kreaturer til at passere grøften, og fremstår hovesagligt som optrampet mudder. Det vurderes, at naturkvaliteten her er ringe, og at arbejdet med at udskifte ledningen derfor ikke kræver en dispensation fra naturbeskyttelseslovens §3.

Natura 2000

Nærmeste Natura 2000 område er Brabrand Sø med omgivelser, som projektområdet strækker sig ind i. Udpegningsgrundlaget for området er fem naturtyper: Næringsrig søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks, rigkær, bøgeskov på muldbund, elle- og askeskov ved vandløb, søer og væld, samt egeskov og blandskove på mere eller mindre rig jordbund og tre arter: stor vandsalamander, damflagermus og odder.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 233		
Naturtyper:	Næringsrig sø (3150)	Rigkær (7230)
	Bøg på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)
	Elle- og askeskov* (91E0)	
Arter:	Stor vandsalamander (1166)	Odder (1355)
	Damflagermus (1318)	

Tabellen viser naturtyper og/eller arter på udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype jf. habitatdirektivet.

025

18

På grund af projektets karakter, hvor der er tale om omlægning af en eksisterende vandledning, der ikke ændrer den eksisterende vandbalance til Natura2000 området, vurderes det konkrete projekt ikke at kunne påvirke udpegningsgrundlaget i Natura2000 området væsentligt.

Bilag IV-arter

Kommunen skal jf. habitatbekendtgørelsen vurdere om projektet kan beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder eller ødelægge levesteder for Bilag-IV arterne.

I Aarhus Kommune lever en række dyrearter, som er særligt sårbare. Arterne er strengt beskyttede og er opført på EU-habitatdirektivets bilag IV – i daglig tale de såkaldte "bilag IV-arter".

Aarhus Kommune har på baggrund af registreringer foretaget ved tilsyn, sagsbehandling og planlægning kendskab til følgende ikke marine bilag-IV arter inden for kommunegrænsen.

Pattedyr

- Odder
- Brun langøre
- Brunflagermus
- Damflagermus
- Dværgflagermus
- Pipistrelflagermus
- Skimmelflagermus
- Sydflagermus
- Trolldflagermus
- Vandflagermus

Padder og krybdyr

- Stor vandsalamander
- Løvfrø
- Spidssnudet frø
- Markfirben

Hvirvelløse dyr

- Grøn kølle guldsmed
- Grøn Mosaikguldsmed
- Stor kærguldsmed
- Natlyssværmer

I umiddelbar nærhed til det ansøgte er det Aarhus kommunes vurdering, at der forefindes enten yngle- eller rasteområder eller spredningskorridorer for flg. bilag IV-arter: odder, løvfrø, stor vandsalamander, brunflagermus, dværgflagermus, sydflagermus, skimmelflagermus og vandflagermus.

For nærmere beskrivelse af de nævnte bilag IV arters levevis, henvises til den uddybende tekst i bilag 1.

6. maj 2025
Side 7 af 18

Odder

Kommunen har i projektets nærhed kendskab til 19 observationer i en afstand af omtrent 1000 meter fra matriklen. Afstanden til nærmeste vandløb, er 0 m.

Løvfrø

Kommunen har i projektets nærhed ikke kendskab til potentielle yngleområder og, i sommerhalvåret, rasteområder for løvfrø i en afstand af maksimalt 700 meter fra matriklen. I de nærliggende vandhuller er der ikke observationer af løvfrø.

Stor Vandsalamander

Kommunen har i projektets nærhed kendskab til 2 potentielle yngleområder og, i sommerhalvåret, rasteområder for stor Vandsalamander i en afstand af maksimalt 500 meter fra matriklen. I ingen af disse er der observationer af stor vandsalamander.

Brunflagermus

Kommunen har i projektets nærhed kendskab til 28 observationer i en afstand af omtrent 2000 meter fra matriklen. Indenfor denne radius, har Kommunen ikke kendskab til egnede yngle- eller rastelokaliteter for arten.

Dværgflagermus

Kommunen har i projektets nærhed kendskab til 13 observationer i en afstand af omtrent 2000 meter fra matriklen. Indenfor denne radius, har Kommunen ikke kendskab til egnede yngle- eller rastelokaliteter for arten.

Sydflagermus

Kommunen har i projektets nærhed kendskab til 4 observationer i en afstand af omtrent 2000 meter fra matriklen. Indenfor denne radius, har Kommunen ikke kendskab til egnede yngle- eller rastelokaliteter for arten.

Skimmelflagermus

Kommunen har i projektets nærhed kendskab til 17 observationer i en afstand af omtrent 2000 meter fra matriklen. Indenfor denne radius,

har Kommunen ikke kendskab til egnede yngle- eller rastelokaliteter for arten.

Vandflagermus

Kommunen har i projektets nærhed kendskab til 4 observationer i en afstand af omtrent 2000 meter fra matriklen. Indenfor denne radius, har Kommunen ikke kendskab til egnede yngle- eller rastelokaliteter for arten.

6. maj 2025
Side 8 af 18

Samlet vurdering af Bilag IV-arterne

Det er Aarhus Kommunes vurdering, at det ansøgte projekt, ikke vil påvirke hverken yngle-, rasteområder eller den økologiske funktionalitet for nogle af de fundne Bilag IV-arter, da der i projektet ikke fjernes dødt ved, påvirkes vandhuller, damme eller søer, fældes træer, nedrives bygninger eller sker en forøgelse i området, som en helhed der vurderes at kunne ændre potentielle yngle- eller rastehabitater eller områder kendte forekomster af de nævnte Bilag IV-arter.

Okker

Vandløbsmyndigheden skal vurdere, om der er risiko for udvaskning af okker til vandmiljøet.

Den nederste ca. 15 meter vandløbsstrækning er beliggende i et område med lav risiko for okker. De resterende ca. 310 m af vandløbet er beliggende udenfor potentielt okkerområde. Der blev ikke konstateret okkerudfældning i forbindelse med omlægningen.

Screening af projektet efter miljøvurderingsloven

Aarhus Kommunes VVM-myndighed har den 8. april 2025 vurderet, at projektet ikke er omfattet af krav om screening. Der lægges særligt vægt på, at der er tale om en omlægning af en eksisterende ledning samt at der ikke ændres på afløbsmængde eller kvalitet.

Høring

Projektet er udført af Aarhus Kommune der ejer de berørte arealer og afholder alle udgifter. Projektet vurderes ikke at berøre opstrøms eller nedstrøms bredejere. Projektet har derfor ikke været i høring.

Vandløbsmyndighedens vurdering

Det vurderes at Norringholm Grøft vil kunne omlægges uden at kunne påvirke miljøet, beskyttede arter og naturtyper negativt. Det vurderes samtidig, at projektet ikke vil ændre på mængder eller kvaliteten af vandet der løber til nedstrømsbeliggende vandløb og Sø. Der kan derfor meddeles lovliggørende tilladelse til projektet.

Klagevejledning

Der kan klages over afgørelsen i 4 uger. Klagefristen udløber **den 3. juni 2025**.

Klagevejledning ses i bilag 3.

6. maj 2025
Side 9 af 18

Med venlig hilsen

Sune Mikkelsen
Biolog

Line Henriette Broen
Geolog

Bilag

- Bilag 1. BilagIV-arter – uddybende beskrivelse
- Bilag 2. Vandområdeplanerne
- Bilag 3. Klagevejledning

Følgende orienteres om afgørelsen

Organisationer:

- Fiskeristyrelsen
- Danmarks Naturfredningsforening
- Danmarks Sportsfiskerforbund
- Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark
- Dansk Ornitologisk Forening i Aarhus
- Dansk Botanisk Forening
- Friluftsrådet, Kreds Aarhus Bugt
- Dansk Fritidsfiskerforbund
- Moesgård Museum
- Naturstyrelsen, att.: Kystdirektoratet

Stor vandsalamander

Stor vandsalamander har to slags sommerlevesteder: I vand og på land. Ynglevandhullerne fungerer altså også som levested for de kønsmodne salamandre i dele af sommerperioden. Dybe, kolde eller næringspåvirkede vandhuller kan godt være sommerlevested, selv om de ikke er egnede som ynglested. I modsætning til næsten alle andre paddearter, opholder en stor del af de nyforvandlede salamandre sig i lange perioder i vandhullerne. Stor vandsalamanders levesteder og rasteområder på land ligger oftest nær vandhullet, hvor der er gode skjulesteder (grene, sten, o. lign.), gerne med store mængder af dødt ved under naturligt henfald. Størstedelen af bestanden opsøger levesteder inden for få hundreder meter, men enkelte individer kan vandre op mod 1 km.

Salamandrene vandrer fra ynglestederne på fugtige nætter, hvor risikoen for udtørring af dyrenes hud er lav. Spredningen fra ynglestederne til levesteder på land er typisk omkring 100 m pr vandringsnat. De maksimale vandringsafstand som er registreret er > 1 km, men dette anses som meget sjældent. Langt de fleste dyr vil finde rasteområder få 100 m fra ynglevandhullerne. De foretrukne rasteområder på land er især i skovområder, under stammer med råddent træ, sten, døde blade og i musehuller. Dyrene foretrækker rasteområder i levende hegn frem for fx afgræssede områder. Dyrene foretrækker ofte områder der i forvejen anvendes af andre salamandre og dyrene samles ofte i separate grupper af hanner eller hunner.

Løvfør

Løvføren stiller krav om solbeskinnede vandhuller med god vandkvalitet uden fisk. Landbiotopen skal indeholde solbeskinnede højere vegetation, især gerne buskadser og levende hegn. Hvor disse krav er opfyldt, kan løvføren hurtigt formere sig op og danne store bestande. Hvor de ikke er opfyldt, kan den hurtigt forsvinde.

Dvalen ophører når jordtemperaturen er ca. 6-8 °C. Løvførerne vandrer til ynglestederne fra sidste halvdel af april til ind i maj, på lune, ofte regnfulde nætter. De fleste hanner ankommer til vandhullerne før hunnerne. Det er ikke usædvanligt, at løvførhannerne efter mørkets frembrud på vej fra rasteområderne på land kvækker i vegetationen på vej mod ynglestedet og allerede der finder sammen med en hun på vej til vandhullet for at lægge æg.

Nogle hanner kan i yngletiden godt tilbringe tiden i ynglevandhullet i dagevis, men de opholder sig om dagen typisk i egnede rastesteder på land nær ynglestedet, hvor de både søger føde, finder hvile og beskyttelse. Efter mørkets frembrud søger de mod ynglestederne og vender tilbage til rasteområdet på land igen ud på natten eller endda omkring daggry.

Det er derfor afgørende for især hannernes overlevelseshastighed, at der ved eller ganske tæt på ynglestederne er velegnede rasteområder, hvor de gennem yngletiden kan restituere, søge føde og hvile og samtidig undgå en længere vandring.

Hunnen lægger med hannen på ryggen sine æg i små kompakte ægklumper, der fæstnes til vandplanter lidt under vandoverfladen, især omkring

sump- og flydlandsplanter. Antal lagte æg pr. kuld er i Danmark optalt fra 160 til lidt over 1.100, men antallet af æg kan variere en del afhængigt af blandt andet hunnernes størrelse, geografi og fødeudbud. Hunnerne forlader normalt vandhullerne straks efter æglægning.

De vigtigste faktorer for, at løvfrøen kan opnå succesfuld reproduktion, er

- 1) at vandhullet er næsten helt lys-åbent,
- 2) at der er god vandkvalitet, dvs. uden eutrofiering,
- 3) at der ikke er fisk eller krebs.

Et godt løvfrøynglested kendetegnes oftest ved, at der i yngletiden er et udbredt dække af især vandranunkel og eller svømmende vandaks. Det er desuden kendetegnende for et godt ynglested for løvfrø, at det er naturligt næringsrigt, men ikke næringsbelastet. Et ellers fint ynglested på et vedvarende græsareal med sommerafgræsning kan sagtens i løbet af sæsonen se ret næringsbelastet ud og alligevel være et særdeles velegnet ynglested. Det afgørende er, at vandhullet fra tid til anden tørrer helt eller delvist ud, så bundslammet tørrer ud og mængden af snegle og rovinsekter falder.

Løvfrøerne er både dags- og nataktive dyr, men er uden for yngletiden nemmest at finde om dagen, når de raster (solbader) og/eller fanger insekter på raste- og fourageringslokaliteterne. De kommer frem i løbet af formiddagen og kan blive fremme dagen igennem, men på meget varme og solrige dage, gemmer de sig typisk og er da svære at finde, men kommer typisk frem igen hen på eftermiddagen.

De bedste rasteområder udgøres af rumlige, etagerede og komplekse krat af brombær, tjørn, slåen, almindelig gedeblad, hunderose og hassel. Brombær og hunderose giver løvfrøerne optimal beskyttelse mod fjender og samtidig tiltrækker buskenes blomster og senere bær, en del insekter. Løvfrøerne foretrækker brombærbuske men i fravær heraf ses de på blade og grene af andre træer, buske og urter. Løvfrøernes fordeling i terrænet omkring ynglestederne er meget klumpet og afspejler, at de er meget selektive i valg af sommerhabitat.

Overvintring sker på land og overvintringsstederne er typisk identiske med de steder som frøerne benytter som rasteområde gennem sommeren eller som de har benyttet den sidste tid frem til overvintringen.

Odder

Odderen er et mellemstort rovdyr, der er knyttet til ferske og salte vande. Oddere lever solitært, og i stærkt menneskepåvirkede landskaber som de danske, er den altovervejende nataktiv. Voksne oddere opretholder store territorier, som forsvares mod andre individer af samme køn. En hanodders territorie er typisk dobbelt så store som hunners og overlapper med et par hunners territorier.

Territorierne kan strække sig over mere end 10-20 km vandløb, søbred og/eller kyststrækning, men territoriестørrelsen afhænger af levestedets kvalitet; en hanodders territorie kan være 10 km langt i gode levesteder, en hunodders territorie kan være 20 km i dårlige levesteder.

På grund af de store territorier er der aldrig høje tætheder af odder i et område, og ikke-dominerende individer presses ud i dårligere levesteder.

Forekomst af odder på en lokalitet er således ikke et bevis for gode levevilkår på stedet.

Odder kan findes i alle akvatiske miljøer, hvor der er føderessource, lav forstyrrelsesgrad og gode skjulemuligheder. Odders leve- og ynglesteder inkluderer små og store søer og vandløb, kanaler og kunstige søer, moser samt fjorde, nor og lignende ikkeeksponerede kyststrækninger. Odder er ikke begrænset til bestemte, snævert definerede naturtyper. Områder med gode skjulemuligheder, tæt på store, stabile føderessourcer og lav forstyrrelsesgrad, er væsentlige parametre for placeringen af yngleområder, hvor hunnerne føder og opfostrer deres unger.

Hvis den økologiske funktionalitet af et yngleområde skal opretholdes, kan beskyttelsen af odders yngleområder ikke begrænses til selve hulen, hvor ungerne fødes og opholder sig de første måneder, og hulens nærmeste omgivelser. Yngle- og rastesteder er meget svære at finde i felten, da de oftest er meget skjulte. Manglende fund af feltspor ved huler med odder kan derfor ikke tolkes som fravær af yngle- og rastesteder.

Spredning hos odder kan ske gennem hele livet, men det er mest almindeligt hos unge dyr. Ældre oddere kan også miste deres territorium og opsøge nye levesteder. Typisk vil de fleste individer spredes over forholdsvis korte afstande, mens enkelte individer spreder sig over meget lange afstande. Hannerne har typisk en højere spredningsrate end hunnerne.

6. maj 2025
Side 12 af 18

Sydflagermus

Sydflagermusen kan primært findes i landskaber med mosaikker af åbent agerland, spredte løvskove og krat, levende hegn, parker og haver. Den jager hyppigt langs skovkanter, ved spredte småskove, levende hegn, enkeltstående træer, parker og haver omkring enkeltstående træer, over parcelhushaver med ældre træer og lignende steder. I sensommeren og efteråret jager sydflagermus meget over enge og græssede marker med kreaturer. Sidst på sommeren og om efteråret ses sydflagermus også jage insekter over kraftige gadelygter. I løbet af en nat jager sydflagermus på flere forskellige jagtområder inde for 4-6 km fra ynglekolonierne, men nogle jagtområder kan ligge mere end 10 km væk. De jager ofte sammen i små grupper.

Sydflagermusen er stærkt knyttet til mennesker, idet dens ynglekolonier såvel som vinterkvarterer altid findes i bygninger. Ynglekolonierne findes typiske i bygninger, hvor der er muligheder for at flytte rundt efter de rette temperaturforhold. Den forekommer mest almindeligt i lidt større bygninger på landet, men kan findes i mindre parcelhuse, sjældnere i kirker, fabriksbygninger og lign. Størrelsen på ynglekolonier er typisk 5-60 hunner, men de kan være væsentligt større. En ynglekoloni forbliver sjældent uopdaget, for dyrene larmer og sviner en del, både udvendigt ned ad gavlvæggene og inde på loftet. Hannerne sidder i mindre grupper. Om vinteren findes sydflagermus også næsten udelukkende i bygninger, men de opholder sig andre steder i bygningerne end om sommeren. Flagermusene sider ofte et par stykker sammen skjult på frostfrie steder, fx i hulmure, ved skorstene, i revner og under isoleringen. En sjælden gang kan sydflagermus findes i gruber, kældere og lign. I andre dele af udbredelsesområdet overvintrer sydflagermus mere udpræget i underjordiske kvarterer.

Vandflagermus

Vandflagermusens jager først og fremmest over søer, vandhuller og større vandløb. Den kan findes ved stort set alle former for vandområder fx mellemstore og større vandløb, vandhuller, søer, fjorde og sunde, i hele dens udbredelsesområde. Den jager oftest ganske lavt (10-30 cm) over vandoverfladen, og tager som regel insekterne fra vandfladen med fødderne. Den jager sjældent over vandoverflader, der er dækket af flydebladsvegetation fx andemad. Af og til jager vandflagermus over land, fx omkring eller i toppen af store træer, mellem træer i parker, langs skovkanter mv. hvis der står store insektmængder der.

6. maj 2025
Side 13 af 18

I løbet af natten kan vandflagermus bruge mange forskellige jagthabitater afhængigt af vindforhold og insektmængder. Afstanden mellem dagkvarterer og jagtområderne varierer meget afhængigt af levestedets karakter, og dyrenes køn og reproduktiv status. Jagtområderne kan ligge over 10 km fra dagkvarterne. Ynglekolonier ligger typisk tættere på jagtområderne end dette, og mødrene kan vende hjem flere gange om natten for at die ungerne. Det er karakteristisk for vandflagermus, at de nat efter nat følger de samme ledelinjer og ruter i landskabet mellem ynglekolonierne og de nærmeste jagtområder.

Om sommeren har vandflagermusen først og fremmest ynglekolonier og andre dagkvarterer i hulheder i træer i skov. Arten kan også have dagkvarterer under gamle stenbroer og lign. nær nærheden af jagtområderne over vandløb og søer. Vandflagermusen kan også bruge dagkvarterer i bygninger, i kirker, bag skodder og lign., men det er stort set aldrig observeret i Danmark. Mellemkvarterne som vandflagermus bruger om foråret og i sensommeren og efteråret findes også primært i hulheder i træer i skov.

Vandflagermus overvintrer underjordiske rastesteder med kølige men frostfrie forhold. Hvert år overvintrer der et stort antal i kalkgruberne i Midtjylland og Himmerland. I kalkgruberne overvintrer de fleste flagermus gemt i revner og sprækker, nede i den løse kalk på gangenes bund og dybt inde i gruberne, hvor mennesker ikke kan komme ind. Arten overvintrer også i lavere antal i mindre gruber, kældre, kasematter, bunkere og gamle iskældre, og enkelte dyr er desuden fundet i fx brønde, nedgravede betonrør og lign.

Brunflagermus

Brunflagermus jager typisk over og nær skove, vådområder, enge og helt åbent agerland og søer såvel som over skovens trækroner. Man ser den ofte jagende over eller langs skovbryn og over parker med modne træer. Den er også observeret jagende langt til havs over de indre danske farvande, Østersøen og Nordsøen. Under de natlige ture flyver brunflagermus rundt blandt flere jagtområder, der kan ligge mere end 30-40 km fra yngle- og rastekvarterne.

Brunflagermus er mest talrig i områder med ældre løvskove, og dens ynglekolonier findes altid i træer med hulheder i de nordlige dele af dens udbredelsesområde. Ofte er det forladte spætteboer, men det kan også være hulheder opstået ved råd i grene eller i stammerne af gamle løvtræer. Yngleområderne er stærkt knyttet til gamle løvskove og parker med ældre træer. Åbne og varierede bevoksninger foretrækkes. Ynglekolonier kan også findes i grupper af træer i et ellers åbent landskab og der er også fund af kolonier i

enkeltstående træer. Brunflagermusene har i deres opholdssteder i træer flere meter oppe på træstammen med åbent rum foran ind-/udflyvningshullet. Det er nødvendigt pga. brunflagermusens tilpasning til hurtig retlinet flugt og dårlige manøvreedygtighed.

Som andre flagermusarter er brunflagermus meget trofaste overfor gode yngle- og rastesteder i træer og kan have ynglekolonier i de samme træer år efter år. En ynglekoloni består normalt af 20-60 hunner. Brunflagermusene i kolonierne veksler mellem flere forskellige træer med hulheder - også udenfor yngletiden

6. maj 2025
Side 14 af 18

På vores breddegrader har brunflagermus næsten udelukkende vinterkvarterer i træer med hulheder. Kun i få tilfælde har man fundet enkelte overvinrende dyr i bygninger. Brunflagermusen er en hårdfør art, der tåler at overvinde selv i nogle få graders frost. Her vil dyrene klumpe sig tæt sammen og dermed kunne holde varmen bedre. I Danmark er der ved træfældning om vinteren fundet overvinrende brunflagermus i træhulheder. I Centraleuropa overvintrer brunflagermus også i store grupper i høje bygninger, broer og andre store konstruktioner.

Skimmelflagermus

Skimmelflagermus findes i sommerhalvåret i landskaber med mosaikker af småskove, vådområder, fugtige enge, søer, haver og parker. Skimmelflagermus jager gerne op til 20 km fra ynglekolonier. Selvom arten er meget mobil og flyver hurtigt over landskabet, ligger dens ynglekolonier altid tæt på gode jagtområder.

Skimmelflagermusens ynglekolonier og rastesteder om sommeren findes næsten udelukkende i lave bygninger, typisk ét- til toetagers huse på landet, i landsbyer eller i forstæder. Vinterkvarterne findes altid i bygninger, som regel meget høje bygninger. Det kan være ældre bebyggelse med 4-5 etager men de findes også i højhuse, fx moderne boligkarréer, hoteller og sygehuse. Dyrene sidder meget yderligt i revner eller bag dækplader og lign. Hvis det sætter ind med hårdere frost, rykker de længere ind i bygningerne for at finde varmere steder. Her kan enkelte individer forville sig ind i de beboede dele af bygningerne.

Artens naturlige parrings- og overvintringssted var formentlig lodrette klippevægge, men den har tilpasset sig storbyens kunstige klippelandskab

Dværgflagermus

Dværgflagermus er i udpræget grad tilknyttet løvskovsrige områder som frodige løvskove, parker og lign. Her jager de langs skovbryn, i lysninger i skove (inkl. i nåleskove og plantager), haver, parker, og lign. i nærheden af trævegetation, men sjældent inde i denne. På de Britiske Øer er der en tendens til, at dværgflagermus oftere jager ved søer og vandløb end den tæt beslægtede pipistrellflagermus. Dværgflagermus er også fundet jagende langt til havs over de indre danske farvande og Øresund.

Ynglesteder for dværgflagermus findes almindeligvis i bygninger, men arten kan også benytte træer med hulheder. Bygninger med yngle- og rastesteder kan have meget forskellige karakterer. Det er især lave ét- eller toplanshuse,

både bygninger med høj rejsning og huse med fladt tag, der benyttes, men dværgflagermus kan også have ynglekolonier og rastesteder i hovedbygninger til herregårde og slotte, industribygninger mv. Ynglekolonierne hos dværgflagermus kan blive forholdsvis store (>500 hunner og unger). De kan anvende det samme sted til ynglekolonien i hele yngleperioden, men en ynglekoloni har flere opholdssteder som individerne kan veksle mellem. Det gør de formentlig i søgen efter de helt rette temperaturforhold for ungerne og for at reducere parasitbelastningen.

Næsten alle ynglekolonier for dværgflagermus findes under 100 m fra løvskov eller blandet skov, parker og haver med ældre træbevoksning. Dværgflagermus fouragerer som regel under 2-3 km fra dagkvartererne. Yngleområder kan dog inkludere vigtige jagtområder mere end 10 km fra dagkvarteret.

Dværgflagermusens vinterkvarterer findes i de samme strukturer som yngle- og rastestederne, først og fremmest i bygninger, men også i træer med hulheder. I sjældne tilfælde kan arten bruge de samme bygninger som vinterkvarter, hvis de kan finde stedet i bygningen, som tilgodeser de forskellige krav der stilles til sommerkvarter og vinterkvarter.

6. maj 2025
Side 15 af 18

Bilag 2. Vandområdeplanerne

Samlet økologisk og kemisk tilstand for Brabrand Sø (vandområde ID 582),
jf. VP3 genbesøg 2024:

▼ Sø: Brabrand Sø

Vandområdedistrikt:	Jylland og Fyn
Hovedvandopland:	Århus Bugt
Kommune 1:	Aarhus
Kommune 2:	
Kommune 3:	
Kommune 4:	
EU Vandområde ID:	DKLAKE582
DK Vandområde ID:	582
Navn:	Brabrand Sø
Kategori af overfladevandområde:	Sø
Areal:	1.45
Enhed:	km2
Naturlig, kunstig eller stærkt modificeret:	Naturlig
Typologi:	LWTYPE9
Miljømål for samlet økologisk tilstand/potentiale:	God økologisk tilstand
Miljømål for kemisk tilstand:	God kemisk tilstand
Samlet økologisk tilstand/potentiale:	Dårlig økologisk tilstand
Bemærkning til samlet økologisk tilstand/potentiale:	Tilstandsvurdering af kvalitetselementet fytoplankton er baseret på data for klorofyl. Miljøkvalitetskravet er overskredet for et eller flere nationalt specifikke miljøfarlige forurenende stoffer.
Kemisk tilstand:	Ikke-god kemisk tilstand
Økologisk tilstand/potentiale, planteplankton (fytoplankton):	Dårlig økologisk tilstand
Økologisk tilstand/potentiale, planter (makrofyter):	Ringe økologisk tilstand
Økologisk tilstand/potentiale, fisk:	Dårlig økologisk tilstand
Økologisk tilstand/potentiale, iltmætning. Søer:	God økologisk tilstand
Økologisk tilstand/potentiale, bunddyr (bentiske invertebrater):	Ukendt
Økologisk tilstand/potentiale, vandets klarhed:	Ikke-god økologisk tilstand
Økologisk tilstand/potentiale, anden akvatisk flora (planter + fyto-benthos). Søer:	Ukendt
Økologisk tilstand/potentiale, kvælstofindhold:	Ikke-god økologisk tilstand
Økologisk tilstand/potentiale, fosforindhold:	Ikke-god økologisk tilstand
Økologisk tilstand/potentiale, nationalt specifikke stoffer:	Ikke-god økologisk tilstand

Samlet. Økologisk tilstand eller potentiale. Vandløb (0)

Færdig

Samlet økologisk og kemisk tilstand for Århus Å (Vandområde ID o3201)
nedstrøms Brabrand Sø, jf. VP3 genbesøg 2024:

▼ Vandløb:

Link til vandplandata.dk for søgning i data	
Vandområdedistrikt:	Jylland og Fyn
Hovedvandopland:	Århus Bugt
Kommune 1:	Aarhus
Kommune 2:	
Kommune 3:	
Kommune 4:	
DK Vandområde ID:	o3201
EU Vandområde ID:	DKRIVER5628
Navn:	Århus Å
Kategori af overfladevandområde:	Vandløb
Længde:	6.31
Enhed:	km
Naturlig, kunstig eller stærkt modificeret:	Stærkt modificeret
Typologi:	RW3
Miljømål for samlet økologisk tilstand/potentiale:	Godt økologisk potentiale
Miljømål for kemisk tilstand:	God kemisk tilstand
Ikke afklaret - Indsats udestår.:	-
Ikke afklaret - Manglende metode:	Ja
Ikke afklaret - Tilstand ukendt:	-
Ikke afklaret - Manglende viden:	Ja
Samlet økologisk tilstand/potentiale:	Moderat økologisk potentiale
Bemærkning til samlet økologisk tilstand/potentiale:	Miljøkvalitetskravet er overskredet for et eller flere nationalt specifikke miljøfarlige forurenende stoffer:Naturgivne forhold - Saltpåvirket
Kemisk tilstand:	Ikke-god kemisk tilstand
Økologisk tilstand/potentiale, planter (makrofyter):	Godt økologisk potentiale
Økologisk tilstand/potentiale, smådyr (bentiske invertebrater):	Godt økologisk potentiale
Økologisk tilstand eller potentiale, alger (fyto-benthos):	Godt økologisk potentiale
Økologisk tilstand/potentiale, fisk:	Godt økologisk potentiale
Økologisk tilstand/potentiale, nationalt specifikke stoffer:	Ikke-godt økologisk potentiale
Ingen målsætning for fisk:	-
Naturgivne forhold:	Naturgivne forhold - Saltpåvirket
Se eventuelle baggrundsdata for morfologiske forhold (DFI) på vandplandata.dk:	

Færdig

Bilag 3. Klagevejledning

Nærværende tilladelse til at omlægge Norringholm Grøft indeholder to afgørelser:

Afgørelse efter vandløbslovens §17 til at omlægge vandløbet

Afgørelse efter miljøvurderingslovens §21 om at projektet ikke kræver en VVM-screening.

Klageberettigede personer og foreninger kan klage over de to afgørelser inden for 4 uger.

6. maj 2025
Side 18 af 18

Klagefristen udløber den 3. juni 2025.

Klagevejledning til vandløbsloven og miljøvurderingsloven

Afgørelser efter vandløbsloven kan påklages af:

- Adressaten for afgørelsen
- Enhver, der må antages at have en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald
- En berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker.

Klagefristen udløber 4 uger fra den dato, hvor afgørelsen er meddelt.

Hvis du vil klage, skal du indgive klagen på Klageportalen, som kan tilgås via www.naevneneshus.dk/.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Aarhus Kommune i Klageportalen, hvor du også kan læse vejledning for klage- og gebyrordningen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til:

Aarhus Kommune, Teknik og Miljø, Natur og Miljø

Karen Blixens Boulevard 7, 8220 Brabrand

E-mail: naturogvandloeb@mtm.aarhus.dk

Vi videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Godkendelsen medfører ingen begrænsning i klagemyndighedens adgang til at ændre eller ophæve afgørelsen. Hvis Aarhus Kommune får besked om, at der er indgivet en klage, vil det straks blive meddelt ansøger.